

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **Česká pošta, s.p.,** se sídlem Politických vězňů 909/4, Praha 1, proti žalovanému: **Český telekomunikační úřad,** se sídlem Sokolovská 58/219, Praha 9, proti rozhodnutí předsedy Rady Českého telekomunikačního úřadu ze dne 6. 2. 2015, č. j. ČTÚ-53 854/2014-603, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2016, č. j. 11 A 57/2015 – 38,

takto:

I. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 7. 2016, č. j. 11 A 57/2015 – 38, **se zrušuje.**

II. Rozhodnutí předsedy Rady Českého telekomunikačního úřadu ze dne 6. 2. 2015, č. j. ČTÚ-53 854/2014-603, **se zrušuje** a věc **se vrací** předsedovi žalovaného k dalšímu řízení.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o žalobě a kasační stížnosti v celkové výši **8 000 Kč**, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se žalobce (dále „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného rozsudku Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), kterým

dle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s."), zamítl jeho žalobu proti rozhodnutí předsedy žalovaného specifikovanému v záhlaví. Tím bylo částečně změněno rozhodnutí žalovaného ze dne 14. 7. 2014, č. j. ČTÚ-47 695/2011-610/XI. vyř., a to tak, že byl přesněji specifikován rozsah porušení právních povinností a byla snížena uložená sankce z částky 426 750 Kč na částku 201 750 Kč. Ve zbytku bylo prvostupňové rozhodnutí žalovaného potvrzeno. Tím byl stěžovatel uznán vinným, že dne 9. 5. 2011 odhodila jeho zaměstnankyně poštovní a reklamní zásilky a psaní do kontejneru na odpad, čímž porušil povinnost danou v § 7 odst. 1 zákona č. 29/2000 Sb., o poštovních službách a o změně některých zákonů (zákon o poštovních službách), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o poštovních službách"), podle níž *[p]rávo nakládat s poštovní zásilkou nebo poukázanou peněžní částkou má až do jejího dodání jen odesílatel; provozovatel může s poštovní zásilkou nebo poukázanou peněžní částkou zacházet jen v nezbytné míře a jen takovým způsobem, který je součástí poskytování poštovní služby.*

[2] Městský soud nepovažoval jednání zaměstnankyně stěžovatele za exces, tedy vybočení z mezí plnění pracovních úkolů. Zároveň se stěžovatel ani nemůže zprostit odpovědnosti za správní delikt s odkazem na excesivní jednání svých zaměstnanců, jelikož by tím došlo k popření ochrany veřejného zájmu spočívajícího v řádném poskytování poštovních služeb. Odkaz stěžovatele na judikaturu Vrchního soudu v Praze označil městský soud za nepřípadný.

[3] K liberačním důvodům městský soud uvedl, že stěžovatel kromě kroků zachycených v předložených dokumentech neučinil žádná další preventivní opatření směřující ke kontrole dodržování povinností jeho zaměstnankyně, a to navíc, když byla ve zkušební době. Školení doručovatelů je povinné minimum, avšak nemůže být jediným opatřením, které provozovatel učiní pro zajištění dodržování stanovených předpisů.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[4] Stěžovatel nesouhlasí s názorem městského soudu, že nedošlo k excesivnímu jednání jeho zaměstnankyně. Svým jednáním se zcela vědomě snažila zakrýt porušování jejích pracovních povinností. Tato činnost nejenže nebyla součástí plnění pracovních úkolů, ale byla jejich přímým protikladem, tedy snahou zakrýt jejich neplnění. Svým jednáním nesledovala zájmy stěžovatele, ale pouze své vlastní. Jednala na jeho úkor. V této věci je poškozeným a nikoliv beneficientem. Městský soud se zcela opomenul vyjádřit ke dvěma v žalobě citovaným rozhodnutím Nejvyššího soudu, která podporovala tento názor.

[5] Správní delikty musí podléhat stejnému režimu jako trestání za trestné činy. Na správní trestání se tak v plném rozsahu uplatní principy rozhodné pro určení existence odpovědnosti právnických osob, které shrnul Nejvyšší soud v usnesení ze dne 24. 11. 2015, č. j. 8 Tdo 627/2015 – 43, č. 23/2016 Sb. NS. V tomto usnesení uvedl, že *„[p]ři posuzování excesů jednajících osob je třeba uplatnit zásadu, že pokud byl čin v zásadě spáchán proti zájmům právnické osoby nebo na její úkor, nelze dovodit trestní odpovědnost takto poškozené právnické osoby a bude uplatněna pouze trestní odpovědnost osoby jednající."*

[6] Stěžovatel namítal, že své zaměstnance seznamuje s jednotlivými provozními a bezpečnostními předpisy, které obsahují pravidla řádného zacházení s poštovními zásilkami. Při výběru listovních doručovatelů vyžaduje výpis z trestního rejstříku, stejně jako vstupní lékařskou prohlídku. Dle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2013, sp. zn. 25 Cdo 3979/2011, právnická osoba *„nemůže do budoucna předjímat každý potenciálně hrozící exces ze strany svých zaměstnanců, zejména vykazuje-li takové jednání znaky úmyslného trestného činu“*. Stěžovatel popsaná preventivní opatření považoval za prostředky zaručující obvyklou míru kvality při výběru použité osoby. Není mu zřejmé, jakým způsobem mohl sankcionovanému jednání předejít.

[7] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že jednání zaměstnankyně stěžovatele nelze považovat za exces, jelikož v době spáchání skutku vystupovala jako poštovní doručovatelka. Její jednání tak nepostrádalo místní, časový a věcný vztah k plnění pracovních úkolů nebo úkolů souvisejících. Odkaz na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 627/2015 nebyl případný, jelikož v daném případě se jednalo o otázku přičitatelnosti trestného činu právnické osobě podle zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon dle důvodové zprávy, na rozdíl od zákona o poštovních službách, nevychází z principu objektivní odpovědnosti, a proto jej nelze analogicky aplikovat na posuzovanou věc.

[8] Liberační důvod dle § 37b odst. 1 zákona o poštovních službách je podmíněn vynaložením „veškerého úsilí“. Stěžovatelem doložená pracovněprávní opatření nejsou dostatečná. Nedoložil doklad o seznámení zaměstnankyně s povinnostmi vyplývajícími pro listovní doručovatele. Zároveň považoval jedno týdenní zaškolení za dostatečné a následně již jen spoléhal na její osobu, aniž by učinil jakákoliv opatření směřující ke kontrole dodržování předepsaných povinností.

[9] Závěry rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 3979/2011 nelze posuzovat izolovaně. Prevenční povinnost nespočívá pouze v informování zaměstnance o jeho povinnostech, ale měla by zahrnovat i kontrolní mechanismy.

[10] Není úlohou žalovaného ani soudu dávat stěžovateli návod, jak má školit své zaměstnance a jakých liberačních důvodů se má v řízení dovolávat.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[11] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že byla podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná, a za stěžovatele jedná jeho zaměstnanec, který má vysokoškolské právnické vzdělání, které je dle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[12] Soud se zabýval namítanou nepřezkoumatelností. Nepřezkoumatelnost rozhodnutí je vadou rozhodnutí, ke které jsou správní soudy povinny přihlížet i bez námitky, tedy z

úřední povinnosti (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Vlastní přezkum rozhodnutí soudu je možný pouze za předpokladu, že napadené rozhodnutí splňuje kritéria přezkoumatelnosti, tedy že se jedná o rozhodnutí srozumitelné, které je opřeno o dostatek relevantních důvodů, z nichž je zřejmé, proč krajský soud rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.

[13] Stěžovatel spatřoval nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku v tom, že se městský soud nevyjádřil k rozhodnutím Nejvyššího soudu citovaným v žalobě. Je sice pravda, že městský soud v části odůvodnění, kde se nachází rozhodovací důvody, necitoval ani nezmínil rozhodnutí Nejvyššího soudu, která byla uvedena v žalobě. Z odůvodnění je však zřejmé, že vyšel mimo jiné z toho, že v případě správních deliktů je právnická osoba odpovědná i za takové jednání jejích zaměstnanců, které je excesem, ačkoliv rozsudek obsahoval i tu úvahu, že se o exces nejednalo. Druhou úvahu je však třeba považovat již za zjevně nadbytečnou, neboť pokud by byla správná ta úvaha, že exces zaměstnance není v případě správních deliktů podstatný pro posouzení odpovědnosti právnické osoby za takového jednání, pak bylo zcela nadbytečné se zabývat tím, zda se v konkrétním případě o exces jednalo či nikoliv. S ohledem na to je zřejmé, že bylo i nadbytečné zabývat se stěžovatelem namítanými rozsudky Nejvyššího soudu, které se vyjadřovaly k otázce excesu v případě civilní či trestní odpovědnosti. Námitka nepřezkoumatelnosti tak není důvodná.

[14] V českém právním prostředí jsou právnické osoby konstruovány na základě teorie fikce (srov. *Švestka, J., Spáčil, J. a kolektiv.* Občanský zákoník: komentář. 2. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 225; nebo *Fiala, J. a kolektiv.* Občanské právo. 1. Vydání. Praha: ASPI, a. s., 2006, s. 23; obdobně i ve vztahu k právnímu stavu od 1. 1. 2014 srov. *Lavický, P. a kolektiv.* Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1 – 654). Komentář. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 834), To zejména znamená, že za ně v konečném důsledku vždy jednají nebo naopak opomíjejí jednat fyzické osoby. Pokud činností těchto fyzických osob dojde ke vzniku protiprávního stavu, je třeba zkoumat, zda je právnická osoba za toto jejich jednání odpovědná. Ne každé jednání fyzických osob, které se podílí na činnosti právnické osoby (ať se jedná například o jejich zaměstnance, členy nebo statutární orgány), je totiž možné přiřknout právnické osobě. Je zejména očividné, že pokud v dané chvíli nevystupuje daná fyzická osoba v jakémkoliv vztahu k jejímu postavení v právnické osobě, pak právnické osobě za takové jednání neodpovídá právnická osoba, ale pouze daná fyzická osoba. Toto posouzení nebude zpravidla představovat problém, avšak mohou se vyskytnout i složitější případy, jako je např. právě řešený případ, kdy fyzická osoba sice jedná v určité souvislosti s výkonem činnosti pro právnickou osobu, ale nemusí sledovat zájmy právnické osoby, ale například pouze zájmy vlastní, které mohou být i v rozporu se zájmy právnické osoby. Je proto třeba zodpovědět, zda i pro účely správního trestání je za excesivní jednání zaměstnance (nebo obecně i jiné osoby podílející se na činnosti právnické osoby) odpovědná právnická osoba.

[15] Judikatura správních soudů již v minulosti dospěla k závěru, že *„[s]právní úřad se při rozhodování o povinnosti právnické osoby platit sankci za správní delikt v oboru práva veřejného (tzv. odpovědnost za správní delikt) řídí - nestanoví-li zákon výslovně něco jiného - obdobnými principy jako soud v oboru práva soukromého při rozhodování o jejich obecné odpovědnosti za škodu. Základním předpokladem pro uložení sankce tak bude zejména skutečnost, že poškození nebo ohrožení zákonem chráněného zájmu nastalo provozní činností*

právnické osoby, nebo tehdy, jestliže tento důvod vznikl při činnosti právnické osoby jednáním nebo opominutím osob, které právnická osoba k této činnosti použila.“ (viz rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 11. 1994, č. j. 6 A 12/1994 – 16, který byl dále citován i např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 Afs 60/2007 – 84). V rozsudku ze dne 24. 1. 2008, č. j. 9 As 36/2007 – 59, kasační soud tento závěr dále rozvedl následovně: „*Deliktní odpovědnost podnikatelských subjektů ve veřejném právu lze srovnávat s odpovědností za škodu, jak je upravena v občanském právu soukromém (viz shora), a to konkrétně s úpravou odpovědnosti za škody způsobené provozní činností. Odpovědnost právnických osob a fyzických osob při výkonu podnikání nebo v souvislosti s podnikáním za správní delikt ve veřejném právu má převážně objektivní charakter a nastupuje naplněním skutkové podstaty příslušného deliktu. Obligatorním znakem skutkové podstaty správního deliktu právnické osoby (nebo fyzické osoby jako podnikatelského subjektu) tedy v naprosté většině případů není zavinění.*“ Obdobný názor zastává i odborná literatura: „*Dnešní právní úprava správních deliktů právnických osob tuto otázku neřeší a při uplatňování odpovědnosti se vychází z právní úpravy jednání právnické osoby obsažené v soukromoprávních předpisech*“ (*Prášková, H.* Základy odpovědnosti za správní delikty. 1. Vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 245). Při posuzování odpovědnosti za správní delikt je tak třeba primárně vyjít z odpovědnosti právnických osob za škodu podle práva soukromého.

[16] Nejvyšší soud se k odpovědnosti právnické osoby za jednání osob za ni jednajících, nebo v obdobném postavení, v souvislosti s jejich excesivním jednáním hojně vyjadřoval, když v této souvislosti nerozlišoval, zda se jednalo o odpovědnost subjektivní nebo objektivní:

„*Zásadně platí, že do rámce činnosti právnické (fyzické) osoby spadá nejen činnost jejího zaměstnance, která je výkonem jeho zaměstnání, plněním pracovních povinností a úkolů vyplývajících z pracovního poměru, včetně úkonů s tím přímo souvisejících, ale každá činnost zaměstnance, která nepostrádá místní (prostorový), časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti právnické (fyzické) osoby jako jeho zaměstnavatele. Rozhodující je přitom věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti, při níž zaměstnanec škodu způsobil, k úkolům jeho zaměstnavatele, tedy zda při činnosti, jíž byla škoda způsobena, sledoval zaměstnanec z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů, nebo zda škodu způsobil při činnosti, kterou sledoval jen uspokojování svých zájmů, popř. zájmů jiných osob, byť k ní došlo při plnění jeho pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.*“ (usnesení ze dne 28. 8. 2014, 6 Tdo 499/2014 – 48, poznámka NSS – ačkoliv se jednalo o rozsudek v trestní věci, předmětem posuzování byla odpovědnost za škodu podle občanského práva, neboť dovolání se týkalo výroku o povinnosti k náhradě škody vydaného v adhezním řízení)

„*Pouze ve výjimečném případě, kdy by chování použité osoby bylo nutno vzhledem k okolnostem případu kvalifikovat jako vybočení z realizace činnosti zaměstnavatele (používající osoby), byla by postižitelná občanskoprávními sankcemi přímo použitá fyzická osoba.*“ (usnesení ze dne 11. 11. 2015, sp. zn. 30 Cdo 4207/2013)

„*Přímá odpovědnost toho, kdo škodu způsobil, nastává jen v případě, že jeho konání, jímž byla škoda způsobena, nespadá do rámce činnosti podnikatele, pro něhož práci vykonal (tzv. exces).*“ (rozsudek ze dne 25. 6. 2013, sp. zn. 25 Cdo 1855/2012)

„*Samotná okolnost, že jednající (fyzická) osoba postupuje objektivně nesprávně (protiprávně), popřípadě činí neplatné právní úkony, nepředstavuje bez dalšího exces, jedná-li přitom v rozsahu svého oprávnění a v zájmu právnické osoby, nikoliv tedy že by tato fyzická osoba sledovala z objektivního i subjektivního hlediska výlučně uspokojení svých osobních zájmů*

či potřeb, popřípadě zájmů třetí osoby.“ (rozsudek ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 25 Cdo 635/2014)

„*Za činnost v přímé souvislosti s plněním pracovních úkolů je třeba považovat vedle činnosti konané přímo na příkaz zaměstnavatele též činnost vykonávanou bez vnějšího podnětu jiných osob, pouze na základě vlastního rozhodnutí zaměstnance; rozhodující je, zda z hlediska věcného, místního i časového jde objektivně o činnost konanou pro zaměstnavatele.*“ (rozsudek ze dne 24. 2. 2003, sp. zn. 21 Cdo 1148/2002).

[17] K obdobným závěrům, i pokud jde o odpovědnost právnických osob za správní delikt, dospěla i výše zmíněná odborná literatura: „*Posouzení, zda k jednání došlo při činnosti právnické osoby, závisí na okolnostech konkrétního případu. Ke škodě musí dojít při uskutečňování vlastní činnosti právnické osoby, popř. při činnosti, která ještě nevybočuje z tohoto rámce. Do rámce činnosti právnické osoby spadá především výkon zaměstnání, plnění úkolů vyplývajících z pracovního poměru, plnění služebních povinností, úkony s tím přímo související a dále jde o takovou další činnost, která nepostrádá místní, časový a věcný (vnitřní, účelový) vztah k činnosti právnické osoby. O exces jde tehdy, jestliže nejde z objektivního i subjektivního hlediska o činnost konanou pro právnickou osobu, v její prospěch či v jejím zájmu. Jestliže někdo jedná vědomě za jiného z vlastní iniciativy, sleduje výlučně svůj zájem nebo zájem třetích osob, nebo překročí rámec daného pověření nebo rámec činnost, o kterou šlo, nejedná jako „osoba použitá“ a nese odpovědnost sám.*“ (*Prášková, H.*, s. 247).

[18] Lze poukázat i na to, že současně platný a účinný zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“), obsahuje v § 20 odst. 1 velmi obdobnou úpravu: „*Právnická osoba je pachatelem, jestliže k naplnění znaků přestupku došlo jednáním fyzické osoby, která se za účelem posuzování odpovědnosti právnické osoby za přestupek považuje za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě a která porušila právní povinnost uloženou právnické osobě, a to při činnosti právnické osoby, v přímé souvislosti s činností právnické osoby nebo ku prospěchu právnické osoby nebo v jejím zájmu; za porušení právní povinnosti uložené právnické osobě se považuje též porušení právní povinnosti uložené organizační složce nebo jinému útvaru, který je součástí právnické osoby.*“ Za osobu, jejíž jednání je přičitatelné právnické osobě, se dle § 20 odst. 2 písm. c) zákona o odpovědnosti za přestupky považuje zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění úkolů vyplývajících z tohoto postavení. Pokud tedy již vybočuje z plnění úkolů, nelze uvažovat o odpovědnosti právnické osoby za jednání zaměstnance, i když za jeho jednání v jiných případech odpovídá.

[19] Obdobně je koncipován i zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízeních proti nim, ve znění pozdějších předpisů, kde je trestně odpovědná právnická osoba za jednání svého zaměstnance, pokud protiprávní čin spáchá při plnění pracovních úkolů jménem právnické osoby, v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti v případě, že jednal na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánu právnické osoby či ji ovládajících osob, nebo proto, že její orgán nebo jiné odpovědné osoby neprovedly taková opatření, která měly provést podle zákona nebo která po nich lze spravedlivě požadovat [srov. § 8 odst. 1 písm. c) tohoto zákona a § 8 odst. 2 písm. b) stejného zákona; nebo viz výše uvedené usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 627/2015]. Nejvyšší soud v usnesení ze dne 27. 9. 2016, č. j. 8 Tdo 972/2016 – 41, č. 6/2017 Sb. NS, dospěl k závěru, že právnické osoba nemůže být trestně odpovědná, „*pokud jednající fyzická osoba spáchala protiprávní čin fakticky v rámci činnosti právnické osoby, ale*

na úkor této právnické osoby. V takovém případě sice platí, že právnická osoba obecně odpovídá za volbu fyzických osob oprávněných za ni jednat, avšak byla-li právnická osoba zneužita ke spáchání trestného činu fyzickou osobou jednající za ni, zpravidla není možno dovodit spáchání trestného činu i touto právnickou osobou.“

[20] Pro posouzení, zda je právnická osoba odpovědná za jednání svého zaměstnance, je tedy podstatné, zda k porušení právních povinností došlo v souvislosti s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnické osoby, tedy zda při činnosti, jíž byla škoda způsobena, zaměstnanec sledoval zejména z objektivního i subjektivního hlediska plnění svých pracovních úkolů. Pokud tomu tak nebylo, právnická osoba nemůže být za daný čin odpovědná. Teprve až po tomto posouzení, že právnická osoba je odpovědná za jednání zaměstnance, přichází na řadu posouzení možných liberačních důvodů.

[21] Názor městského soudu i žalovaného, že právnická osoba je odpovědná i za excesivní chování svého zaměstnance, je tak s ohledem na shora uvedené nesprávný. Již z tohoto důvodu je třeba zrušit rozsudek městského soudu i rozhodnutí žalovaného a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

[22] Pro samotné posouzení odpovědnosti právnické osoby za jednání jejího zaměstnance je zásadní správné a úplné zjištění skutkového stavu, jelikož bez něj nelze náležitě posoudit, zda činnost zaměstnance byla provedena s místní, časovou a věcnou vazbou k činnosti právnické osoby.

[23] V této souvislosti je třeba upozornit na to, že městský soud i správní orgány vzaly za prokázané, že to byla samotná zaměstnankyně stěžovatele, kdo vyhodil poštovní zásilky a obchodní psaní do kontejneru na komunální odpad. Ve správním spisu je však založen zápis se zaměstnankyní stěžovatele ze dne 10. 5. 2011, ze kterého vyplynulo, že tato zaměstnankyně svěřila při doručování poštovních zásilek svému kamarádovi část těchto zásilek, aby jí pomohl, přičemž to byl tento kamarád, který dané zásilky vyhodil do kontejneru. Po tom, co toto zaměstnankyně stěžovatele zjistila, se snažila vyhozené zásilky z kontejneru vyjmout, avšak její kamarád ji odtáhl pryč. Městský soud i správní orgány zřejmě považovaly za nadbytečné se uvedeným blíže zabývat, neboť vycházely z toho, že excesivní jednání zaměstnance není pro posouzení odpovědnosti právnické osoby za správní delikt podstatné.

[24] Zejména pro posouzení věcné (vnitřní a účelový vztah) vazby k činnosti právnické osoby je však v posuzovaném případě důležité, zda zaměstnankyně stěžovatele jednala při porušení povinností s úmyslem poškodit svého zaměstnavatele, nebo s úmyslem úspěšně doručit všechny poštovní zásilky a obchodní psaní, z čehož důvodu využila pomoc svého kamaráda, popř. z jiného důvodu. Nejvyšší správní soud dodává, že pokud by daná zaměstnankyně vyhodila doručované zásilky např. na základě pokynu zaměstnavatele, nebo například z důvodu pracovního přetížení díky přehnaným nárokům zaměstnavatele, nemohlo by se jednat o exces. Pokud by však k danému jednání vedly pouze její osobní zájmy, o excesivní jednání, za které stěžovatel nemůže být odpovědný, by se jednalo.

[25] Vzhledem k uvedenému nesprávnému právnímu posouzení se žalovaný v napadeném rozhodnutí nedostatečně zabýval otázkou, zda jednání zaměstnankyně

stěžovatele bylo excesivní, či nikoliv. V dalším řízení se tak bude muset touto otázkou zabývat znovu, a to s ohledem na závěry učiněné Nejvyšším správním soudem v tomto rozsudku. K tomu se bude muset zejména vypořádat s rozporem mezi skutkovým stavem, který vzal za základ napadeného rozhodnutí, a spisovým materiálem.

[26] Nejvyšší správní soud se nemohl vyjádřit ke vznesené námitce směřující do liberačních důvodů, jelikož toto posouzení by bylo možné provést až v případě, že by dospěl k závěru, že stěžovatel byl odpovědný za posuzovaný čin, jak již uvedl v bodě [20] tohoto rozsudku. Takové posouzení však nejdříve musí učinit žalovaný.

[27] V každém jednotlivém případě však bude záležet na konkrétních okolnostech. Nelze jednoznačně dopředu určit jednotlivé situace, kdy je právnická osoba odpovědná za jednání jejího zaměstnance, či osoby jinak k jednání použité, a kdy nikoliv. Lze si například představit situaci, kdy správní orgán zjistí, že porušování právních povinností ze strany právnické osoby je časté v důsledku zásadních systémových chyb v přijímání či řízení zaměstnanců právnické osoby. Ačkoliv by tedy v každém jednotlivém případě sám zaměstnanec vypověděl, že jednal na základě vlastního uvážení proti výslovným pokynům nadřízeného, pak by odpovědnost právnické osoby vyplývala nikoliv z ojedinělého excesu, ale systémového selhání.

[28] Soud také považuje za podstatné poukázat na to, že obecně není nutné dokazovat neexistenci excesivního jednání, jelikož se naopak neexistence excesu presumuje (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 6. 2017, sp. zn. 25 Cdo 796/2017).

[29] Pro úplnost soud doplňuje, že dle rozsudku kasačního soudu ze dne 25. 1. 2017, č. j. 6 As 131/2016 – 25, pro uznání právnické osoby odpovědné za protiprávní čin není nutné za všech okolností zjistit konkrétní fyzickou osobu, která se dopustila tohoto činu, pokud je dostatečně zjištěno, že jednání této fyzické osoby je právnické osobě přičitatelné. Stejné pravidlo je stanoveno i v § 20 odst. 6 zákona o odpovědnosti za přestupky.

[30] Nejvyšší správní soud upozorňuje, že v dalším řízení se bude muset žalovaný zabývat i zákonem o odpovědnosti za přestupky ve vztahu k jeho přechodným ustanovením a zásadou použití pozdější příznivější právní úpravy dle čl. 40 odst. 6 Listiny základních práv a svobod (viz usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 11. 2016, č. j. 5 As 104/2013 – 46, č. 3528/2017 Sb. NSS).

IV. Závěr a náklady řízení

[31] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že se městský soud i žalovaný dopustily nesprávného právního posouzení a zároveň existují rozpory mezi důkazy obsaženými ve spisu správních orgánů a stavem, který vzal žalovaný za základ napadeného rozhodnutí.

[32] S ohledem na výše uvedené soud zrušil napadený rozsudek městského soudu dle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. Věc však tomuto soudu nevrátil k dalšímu řízení, neboť současně rozhodl dle § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s. o zrušení žalobou napadeného rozhodnutí žalovaného. Městský soud by totiž vázán názorem kasačního soudu mohl pouze žalobě vyhovět a vrátit věc žalovanému. Věc tak byla vrácena přímo žalovanému k

dalšímu řízení na základě § 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití 78 odst. 4 s. ř. s. V dalším řízení je žalovaný vázán závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu vyjádřeným v tomto rozsudku [§ 110 odst. 2 písm. a) s. ř. s., za přiměřeného použití § 78 odst. 5 s. ř. s.].

[33] V případě, že Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu a současně zrušil i rozhodnutí správního orgánu dle § 110 odst. 2 s. ř. s., je povinen rozhodnout kromě nákladů řízení o kasační stížnosti i o nákladech řízení, které předcházelo zrušenému rozhodnutí krajského soudu (§ 110 odst. 3, věta druhá, s. ř. s.). Náklady řízení o žalobě a náklady řízení o kasační stížnosti tvoří v tomto případě jeden celek a soud rozhodne o jejich náhradě jediným výrokem vycházejícím z § 60 s. ř. s. (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 11. 2008, č. j. 1 As 61/2008 - 98).

[34] Úspěch ve věci se posuzuje dle osudu žalobou napadeného správního rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že výsledkem soudního přezkumu před správními soudy bylo zrušení správního rozhodnutí, je nutno konstatovat, že stěžovatel měl ve věci plný úspěch. V takovém případě mu je žalovaný povinen dle § 60 odst. 1 s. ř. s. nahradit náhradu nákladů řízení před soudem.

[35] Náklady řízení před městským soudem jsou tvořeny pouze důvodně vynaloženými a prokázanými náklady, nikoliv tedy paušální částkou (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015 – 79, č. 3344/2016 Sb. NSS). Ze spisu krajského soudu neplynou žádné vynaložené náklady kromě soudního poplatku za podanou žalobu ve výši 3 000 Kč.

[36] Obdobně pak náklady řízení o kasační stížnosti tvoří pouze uhrazený soudní poplatek ve výši 5 000 Kč.

[37] Ve svém souhrnu tak náklady řízení představují částku 8 000 Kč, kterou je žalovaný povinen uhradit stěžovateli, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 3. října 2017

JUDr. Radan Malík
předseda senátu